

KURJER LITEWSKI

w WILNIE w Srodę dnia 23 Września. V. S. ROKU 1806.

S. PETERSBURG V. S. d. 14 Września.
GL. Knorring przyięty do służby z rangą G. infanteryi, umieszcza się w armii. Półkownik Oldekop będzie kommandantem Krymskiego półku muszkietyerów, Major Hertzberg Czernichowskiego dragonii. Podpółkownik Turski umieszczony w Alexa dryskim huzarów. Szef Koliwańskiego muszkietyerów GM. Gerduc zmarły wymazuje się z rang listy. **GL. X.** Galicin uwolniony od służby dla słabości zdrowia. Oświadczone ukontentowanie Szefom półków: Alexopolskiego muszkietyerów GM. Loweyce, Sibirskiego grenadyerów GM. Bachmetiew, Tomskiego GM. Hołyńskiemu. Selengńskiego GM. Zubow, 18 strzelców Półkownikowi Alexopolo, za utrzymanie dobrego porządku i ćwiczenia.

Okreśła Nadzieia i Newa, które pod flagą Rossyjską świat okrążyły, z portu Cronstad wyszły d. 26 Lipca r. 1803 pod kommandą Kapitana Krusenstern. Aktualnemu Kammerherowi Rezanow, który się znajdował na pierwszym okręcie, polecone były polityczne w handlu zamiary. Do tej wyprawy należeli ludzie uczeni w historyi naturalnej. Statki d. 21 Grudnia przybiły do wyspy S. Katarzyny w Brezylji, ztąd wyszedłszy d. 21 Stycznia r. 1804, i okrążywszy przylądek Horn, stanęły na początku Czerwca pod wyspą Owanhi, jedną z wysp Sandwich. Z tego miejsca Newa pod Kapitanem Lisiańskim, ładunek przeznaczony dla naszych osad Amerykańskich, poniosła do wyspy Kadiak gdzie przybyła w Czerwcu; Nadzieia pod Kapitanem Krusenstern w Lipcu zawinęła do portu Petro Pawłowskiego, ztąd zaś w Sierpniu pośpieszyła do brzegów Japońskich; a powróciła do Kamczatki w Czerwca r. 1805. Zatem Rezanow na innym statku kompanii udał się do Amerykańskich osad, celem urządzania onych. Nadzieia i Newa złączywszy się d. 20 Listopada w Macao, zawinęły do Canton.

W tym porcie bez przeszkody zamieniwszy swoje towary na Chińskie i doznawszy dobrego przyjęcia od Chińczyków, d. 29 Stycznia r. 1705 powracać zaczęły do Europy, mijając wyspy Sande. W tej żegludze Newa żadnego spoczynku nie miała dopóki nie weszła do Portsmouth, Nadzieia zaś do wyspy S. Helene; obydwa zaś okręta szczęśliwie zawinęły do Cronstadu pierwszy d. 23 Lipca, drugi d. 7 Sierpnia. Na zaszczyt komendantów przydać należy; że podczas 5 letniej żeglugi, nadzieia żadnego człowieka nie straciła, na Newie 2 tylko umarło. Próżna rzecz byłaby wyliczać zasługi znamienite Kapitanów Krusenstern i Lisiańskiego, którym tak chwalebne świadectwo dał reskrypt Monarszy. J. J. Mość sam być raczył w Cronstadzie na obu okrętach, i zasługę dla dobra powszechnego położoną nadgrodził szcudrobliwie. Kapitanowie oprócz dostojności Kawalerów orderowych, otrzymali pensyi rocznej po 3 t. rubli, i zostali Kapitanami z rangi, wszyscy przy nich będący na wyprawie Officyerowie otrzymali stopień wyższy, i pensye odpowiadające randze i trudom podjętym; Maytkowie także pensye, i medale srebrne na wieczną rzeczy pamiątkę. Jak miło jest pracować na pożytek oyczyzny pod Monarchą, który sam otwiera drogę do sławy, a dystyngwującym się nadgradzają, liczby nie kładąc szcudrobliwosci swoich.

Ministra sił morskich towarzysząc Adm. Cziczagów podał J. J. M. доклад w osnowie następującej. Zawsze meztwo iasniało w rycerstwie Rossyjskiem, chęć zwyciężenia była najmocniejszą dla nich pobudką do czynów znamienitych; zapalić tylko trzeba to czucie szlachetne; do czego nadgroda środkiem jest najlepszym. Ale chociaż Rossyanin dla samej sławy gotów jest ofiarować życie, nie myśląc o nadgrodach rząd obowiązany mieć wzgląd na ochotę i zasługi. Spodziewać się pamięci rządowej za pomiesione trudy, opatrzenia za narażenie się na przypadki, pragnąć lepszego bytu dla siebie i familii w odpłatę pracy, rzecz jest słuszną i wszystkim ludziom powszechna. Jeżeli nadgroda w powszechności jest pożyteczna, w morskiej służbie sprawiedliwą będzie i konieczną; tu albowiem człowiek naraża się na sroższe niebezpieczeństwa, i czyni z siebie ofiarę, iakoż w drugiej służbie ledwie się zdarzy. Nadgroda wtenczas najmilsza, gdy zasługę na pamięć przywodzi; mężnemu rycerzowi szukać iey trzeba w samej wojnie, iakoż wojna ią dawać zwykła.

Nieprzyjaźń zaięta między dwoma Mocarstwami, daje prawo iedney stronie zabierać własność drugiej; w służbie morskiej ten zabor jest głównym obowiązkiem; i celem iedynym podniesienia broni. Morska potęga dopomaga zabierać nieprzyjaciółom nadbrzeżne twierdze, batterye, amunicyę, wszelkie zaapsy; na morzu wojenne i kupieckie okręta z towarem. Zabrane statki być powinny własnością tych którzy poymali one, iakoż według prawideł przyiętych od nadmorskich Mocarstw, idą w nadgrode meztwa i zasługi. Każdy naród ma ustawy i przepisy do tego stosowne, mają Rossyanie, lecz niezupełne i mniej iasne. Przeznaczona każdemu część zdobyczy tak jest mierna, iż ledwie za nadgrode liczyć się może. Na wiele przypadków niema żadnej ustawy; słowem tak są niedostateczne, iż Kommissya której kazano rozdzielić sumę za okręta zabrane podczas ostatniej wojny z Szwecyą i Portą Otomańską, szukała najwyższego dozwolenia, i częstokroć czyniła według prawideł postronnych. Te aczkolwiek u niektórych Mocarstw są od naszych pełniejsze, przyięte być ogółem nie mogą w Rossyi dla tego, iż między naszą i obcą służbą wielka jest różnica.

Ministryum sił morskich z tego względu obraca uwagę ku potrzebie dopełnienia przepisów, Rossyjskich; tym dać należy postać nową; powinny być proste, iasne, obeymować przypadek wszelki, naybardziej zaś: na iakich morzach, brzegach, iakiej od tych odległości, pod iaką flagą, i z iakim towarem zabrane statki być mogą poczytane za sprawiedliwą zdobycz; kędy one odsyłać; iakie są wyjątki i wyłączenia. — Przepisywać, co jest zdobycz słuszną, dzieło próżne; wprzód albowiem należy wiedzieć, iakie będą nasze związki polityczne z Mocarstwem drugim podczas wojny, która częstokroć zciaga skutki niespodziane dla narodów do niej nie wchodzących; także co jest morze każdemu wolne, iak daleko od brzegu nic zabierać nie wolne, i inne szczególne: które ponieważ nie są od wszystkich przyznane; należy przestać tymczasem na opisanie przypadków mniej sprzecznych, i podaniu powszechniejszych prawideł, gdyż na szczególne dawać się zwykły osobne instrukcyje flotnym naczelnikom. Była Kommissya zdobyczy

pełniać zlecenie Miusteryum morskiego zrobiła nowy przepis, który J. J. Mość podpisał ręką swoję potwierdzić raczył.

BELGRAD d. 15 Września. Ottomańskie woyska stojące nad Drawą pomnożyły się bardzo znacznie. W tych stronach stoi naczelnik Czerny; zciągnął wprawdzie do obozu zewsząd posiłki, nie rozumie iednak, żeby mógł pokonać liczniejszych nieprzyjaciół; dla tego innym ieszcze dywizjom zalecono pśpieszać. Gdy zaś zagrożona iest Serwia powszechnym niazdem, wszystkie gromady, których liczą 1800 w prowincyi, rozkaz odebrały w czasie najkrótszym przysłać 40 t. zbroynych, ażeby woyska Chrześciańskie głów 100 t. wynosiły; w wybieraniu rekrutów zachować wzgląd trzeba na wiek i zdrowie, ażeby sami tylko ludzie młodzi i silni stawali w obronie pospolitey. Duchownym Czerny przypomniał obowiązek zagrzewania ludu do męstwa i wytrwania pod opieką Pana zastępów, którey każdy pewnym będąc w obronie swobod krajowych, nieprzyjaciela obawiać się nie powinien; co wszystko w 4 d. ma być wykonano.

Jest wiadomość, że nad brzegami Drawy bitwę stoczono; 1200 Turków rzekę przeszło zmierzając do Sabacz; tych odparli z klęską Chrześcianie. Pod Alexince większa i krwawsza rozprawa. Ottomanów Basza Saksi liczył 23 t. Serwianów było 31 t. w oszańcowanym obozie. D. 29 Sierpnia pierwsi do szturm u poszli; długo ważyło się zwycięztwo, nakoniec atakujących odparto, którzy w nieporządku cofneli się do Bagno zostawiając na placu 4 działa, żywność, amunicyą; w odwrocie za Morawę większa klęska, gdy druga dywizya Serwianów z boku przyszła niespodzianie. Basza Saksi z 2 innemi był już w niewoli; przecie odbiła ich iazda. D. 3 Chrześcianie pod Belgradem stojący, obchodzili pamiątkę tego zwycięztwa, strzelając z armat i ręczney broni w obozie swoim. Powiadają że Turków poledz miało więcey 5 t.

LONDYN d. 16 Września. Zawiodł lekarskie zabiegi, nadzieję przyjaciół, oczekiwanie postronnych Karol Fox umierając w domie wiejskim. D. 13 ostrzeżony o blizkiem niebezpieczeństwie, sprowadził do siebie Lorda Fitzwillam z innemi przyjaciółmi, pożegnał wszystkich, stracił wkrótce mowę, i na ręku synowca Holland skonał. Narodzony r. 1749, ulubiony rodzicom nad inne potomstwo dla niepospolitego dowcipu, uczył się w Eton i Oxford, literaturę i Poezyą teatralną nadewszystko cenił w młodości. Wychodząc z Akademii przedsięwziął podróż zagranicę zgorszony złym przykładem grę ulubił; w samym Neapolu ociec zapłacił za młodzieńca 16 t. FS, smak do tej rozrywki nie rychło stracił; tak dalece iż został prawie bez majątku, i od przyjaciół swoich był utrzymywany bardzo długo. Lat mając 20 zasiadł w izbie niższej Parlamentu, i do śmierci Reprezentantem został. Raz pierwszy głos podniósł przeciw sławnemu Wilkes obrońcy swobod Angielskich, i przez Lorda North Ministra dostąpił ważnych urzędów; lecz gdy zapaliła się Amerykańska wojna, stanął na czele Oppozycyi, i dotrwał w niej do zgonu.

Pod administracyą Rockinghama Fox otrzymał urząd Ministra zagranicznych interessów, i wkrótce straciwszy uformował związek z Northem dawniey przeciwnikiem, co Anglicy zdziwieni Koalicją nazwali. Powraca Fox do Miusteryum, lecz znowu musiał ustępować miejsca Pittowi. Odtąd przez lat 22 stały w Oppozycyi, do służby Królewskiej nie był używany; nawet wymazano imię iego z listy Konsyliarzów koronnych, za oświadczoney dla rewolucyi Francuzkiej szacunek. Ta sama okoliczność posłużyła do osłabienia związków Foxa z następcą tronu; które iednak odnowiły się w późniejszym czasie. Wiadomo światu, iak

wielki dowód szacunku dała mężowi temu Katarzyna 2. Widząc rady swoje odrzucone większością głosów, zasiadać przestał w Parlamencie, powracał iednak, gdy widział, iż może być pożytecznym krajowi. Po śmierci nakoniec Pitta, raz trzeci otrzymał Miusteryum zagranicznych interessów: z ręki iego Anglia i Francya pokoiu czekały; którym pragnął obdarzyć narody. Był dobrym przyjacielem, gorliwym obywatelem o prawa i swobody oyczyste. Wymowa iego, biegłość w naukach polityczney, skarbowey, administracyi kraju, ziomkom i postronnym znaioma. Pisał wiele, między innemi doskonałe dzieło o rewolucyi naszey r. 1688, która dom Stuartów skazując na wieczne wygnanie, berło ich naprzód ofiarowała domowi Orange panującemu w Hollandyi, później Elektorsko Hannowerskiemu. Zostawił kilkoro potomstwa, majątek bardzo mały; zapewne pogrzebiony będzie kosztem narodu.

Krótko przed zgonem swoim słyszał Fox o śmierci Lorda Thurlow więcey niż 70 letniego weterana, który był długo W. Kanclerzem. Wyglądamy ciekawie, iakie odmiany w Miusteryum nastąpią; powszechném zdaniem Howick ma obiać departament zagraniczny, Spencer prezydencyą Admiralicyi, Holland interessa wewnętrznego; niektórzy iednak rozumieją, że Tomasz Grenville będzie następcą Foxa; cokolwiek nastąpi, wkrótce się pokaże, Foxa czyliież Grenvilla przyjaciele ster rządowy silniey trzymają. O wakujące w izbie niższej miejsce Reprezentanta Westminsteru starają się naydostoinieysi mężowie; podobno pierwszeństwo dane będzie Lordowi Percy synowi X. Northumberland.

Z Malty okropną wiadomość odbieramy. D. 18 Sierpnia przez nieostrożność artyllerzystów pracujących w zbroiowni, zapaliły się prochy w niey złożone których było 370 beczek, przy tych 1600 bomb ładownych, mnóstwo granatów, i wiele tym podobnych amunicyi; miejsce zwało się Barmola, w blizkości Valetty leżące. Wszystko na powietrze wyleciało, twierdza znacznie uszkodzona, zabitych i ranionych ludzi naliczono 1300, całe domy z mieszkańcami zawalone, okręta nawet w portach stojące ucierpiały; murów ułamki padające na mosty niektórych maytków skaleczyły; szkoda w ogóle swoim nie wyrachowana; 40 kanonierów zginęło. Pozostali w życiu lękają się nowey klęski; podobno w sklepach znajdują się ieszcze beczki prochu ogniem nietknięte w pierwszym zapaleniu.

Odbierając smutną wiadomość z Malty, rząd ma pomyślniejszą z Messiny d. 5 Sierpnia. Wtenczas G. Stuart bawił w tém mieście, z kąd wnosimy, że Calabryą musiał opuścić, gdy uyrzał nadchodzącego Massenę w przewyższających siłach. Donosi zaś, że w Cotrone 650 Francuzów poymano; że cała prawie prowincya bliższa i dalsza broń podniosła przeciw niezadnikom, że Anglicy więcey 40 armat zdobyli; że nieprzyjaciół tracąc artylleryą, amunicyę, żywność w tych stronach zebraną, utracił sposobność przedsięwzięcia wyprawy Sycyliiskiey na czas bardzo długi; że Anglikom, szczęście sprzyjało statecznie na lądzie Włoskim od początku do końca; że stratę w ludziach ponieśli bardzo małą; przeciwnie zaś Francuzka ze wszystkich względów była niezmierna; że porty niektóre i nadmorskie miasta zostały w ręku zwycięzców, które utwierdzić pilnie kazano, opatruiąc w dostateczną załogę, że Massena wiele czasu i ludzi tracić będzie w ich odzyskaniu, do czego przeszkadzać ma naymocniey Sidney Smith na morzu panujący. Wystrzał armat z wieży Londyńskiej ogłosił narodowi zwycięztwo nowe. Buenos Ayres Hiszpańskich osad nad rzeką Plata stołeczne miasto iest w mocy naszey. Szczegóły ważnego zdarzenia następują, wyjęte z rapportu G. Beresford i Kapitana Popham pisanego d. 12 Lipca. Ci wodzowie w Marcu wyszedłszy pod żagle z Przygórka dobrej na-

dziei, stawiają u wyspy S. He'lene na końcu Kwietnia; d. 2 Maia port opuściwszy, d. 23 Czerwca postrzegli nadbrzeże osad Hiszpańskich: Popham siadłszy na fregacie Narcyssus, przejrzał rzekę Plata, naznaczył wygodne stanowisko eskadrze następującej, miejsce wojsku do przyszłego lądowania. Mgła i przeciwny wiatry dzieło spóźniły. Na radzie wojennej postanowiono uderzyć naprzód na Buenos Ayres, później na Montevideo; Angielczyk przypadkiem znaleziony, dał wiadomość nieiaką o siłach i położeniu nieprzyjaciół. D. 25 Beresford lądować zaczął bez żadnej przeszkody pod Quilones. Nazajutrz pokazali się Hiszpani w liczbie 2 t. najwięcej jazdy, z 8 armatami. Ruszając Anglicy, zaczyna się ogień; nie czekał ataku nieprzyjaciół, i pierchnął opuściwszy dział 4. Hiszpani za rzekę Chuelo ustępując most na niey zepsuli; który chciał naprawić Półkownik Pack pod zasłoną armat. Przeprawa jednak trudną była w obecności nieprzyjaciół; użyliśmy więc do niey lekkich statków.

Tymczasem zgromadzili Hiszpani 2 t. żołnierza pieszego z milicyi krajowej; lecz to Anglików nie wstrzymało, Przeszedłszy rzekę zbliżamy się do Buenos Ayres Beresford ostrzegł komendanta, żeby szturm nie czekał. Usłuchał rady nieprzyjaciół, i poddał się d. 27. Podpisali kapitulacyą d. 2 lipca G. Angielski i Brygadyer Quintana w 10 art. 1. Garnizon idzie w niewolę; Hiszpanom w Ameryce urodzonym lub osiadłym nie bronno zostać na miejscu, i śli będą wierni nowemu rządowi. 2. Prywatny majątek będzie nietykalny. 3. Wszystkim obywatelom osady wolno w niey zostać, byleby się zachowali, iak przyzwoitość radzi. 4. Prawa ich, zwyczaje, religia zostaną na dawnym stopniu. 5. Archiwa nie będą naruszone. 6. Podatki dawniejsze osada płacić ma rządowi Angielskiemu. 7. Biskup i całe duchowieństwo doznają opieki rządowej. 8. Duchownym Anglicy żadnej przeszkody czynić nie mają w sprawowaniu obowiązków stanu swojego. 9. Zeglować na rzece Plata i blisko morskich brzegów każdemu wolno, iak dawniej. 10. Wszelka własność skarbową, i nieprzyjaciół Angielskich w mieście, oddana będzie Anglikom.

Znaleziono w Buenos Ayres 45 armat żelaznych, 41 metalowe, 550 beczek prochu, 2 t. karabinów, 4 t. postoletów, cokolwiek innej ammunicyi. Anglicy na tej wyprawie nie stracili nad kilku żołnierzy zabitych, kilkunastu ranionych. Wice Król Hiszpański poddać się nie chcąc, uszedł w głąb kraju, i skarby koronne uprowadził; których część zabrali Anglicy w pogoń wysłani, resztę do Cordova zawieziono. Beresford wydał odezwę do wiejskich mieszkańców, ażeby się nie łączyli z Wice Królem, lecz spokojnie zostali w domu pewni własności. Skarby wydarte nieprzyjaciółom w tych stronach gotowizną, wyniosły więcej milliona piastrow, których część przyniosła fregata Narcyssus, resztę zabrał na okręta Popham; inne później mogą być wynalezione; traci przez to najwięcej Król Katolicki kompania Filipińska; Angielskie wojsko na ląd wysadzone nie przenosiło głów 1600, dział 8. Wice Król uciekając zostawił za sobą armat 7. W porcie i u brzegów poymano małych statków 180 których ładunek wieloraki wynieść może półtora mill. piastrow. Beresford w odezwie do mieszkańców obiecuje południowej Ameryce darować handel wolny, iaki mają osady Angielskie, np. Trinitada. Wmagazynach Królewskich znaleziono różnych towarów, mianowicie srebra żywego na 3 lub 5 mill. piastrow. W mieście Buenos Ayres obywatelów jest 30 t.

Kupcom naszym rząd pozwolił zaczynać wolny handel w osadzie podbitej. G. Beresford synem jest Arcy Biskupa Tuam w Irlandyi. G. Stuart, który pomysłą wyprawę przedsięwziół do Calabryi, narodził się w Carolinie prowincyi Amerykańskich stanów. Wszystkie re-

gimenta do morza śródziemnego, obu Indyi przeznaczone, dziś rozkaz odebrały, iak naysprędzej zabierać się na statki powtórnie. Słychać, iż Lauderda'le rychło Paryż opuści. O flotcie kupieckiej, która z wysp Antylskich powraca, nie mamy jeszcze wiadomości. Willaumetz w czasie krótkim na kilku miejscach był widziany Warren go ściga; w Martinice wyglądaia Francuzi przyścia znajomego Lallemant z Rochefort. Miał więc przedawanie Pruskich statków iest wstrzymane w portach naszych do rozkazu dalszego. G. Stuart w nadgodę dzieł swoich otrzymał Szkocki order.

Z krajów Niemieckich dotąd posyłano wiele płac do Buenos Ayres; na ten towar rząd nasz cło dawne podwyższył 20 procentami, przez co handel przeyść musi do rąk kupcy w Irlandzkich i Szkockich. Wątpliwy iest skutek negocyacyi zaczętej z Amerykańskimi Stanami. Do wszystkich 17 prowincyi RP. odezwę uczyniono, ażeby gotowe były wspierać usiłowania rządowe, jeżeli Brytania W. nie zechce okazać powolności spodziewanej, w przyznaniu zasad handlu wolnego narodom obojętnym. Nie wątpimy, że zgromadzenia prowincjonalne pochwalą, i do skutku przyprowadzą przepis kongressu zabraniający wprowadzać Angielskie towary do portów RP. Lord S. Vincent w Lisbonie bawi, znaczniejsi Portugalczycy odwiedzają Admirała na okręcie. Słychać, że rząd Francuzki ułatwiając rychłe podpisanie pokoju z nami, wiele z pretensyi swoich ustąpił. Nie wątpimy jednak o przedłużeniu wojny; ostatnie powodzenia broni naszej w Calabryi i Ameryce południowej rozumieć każą, iż regimenta zabierające się teraz na morze, pójdą do GG. Beresford i Stuart. Popham nie spodziewając się przedkiego przybycia posiłków z Europy, pisał do G. Baird, ażeby cokolwiek żołnierza przysyłał z Przygórka dobrej nadzi i, nie mając do czynienia w tej osadzie.

Lord W. Podkomorzy iest ostrzeżony przez Ministrów, ażeby kazał uczynić gotowość i wydał rozrządzenie do uroczystego pogrzebu Focha. Słychać, iż Adm. Louis o mil 30 na zachód wyspy Belleisle krążący, miał postrzedz eskadrę Adm. Willaumetz powracającą do portów Francuzkich.

NEAPOL d. 29 Sierpnia. Rzecz iest nie wątpliwa, że z samemi dziś obywatelami Calabryi do czynienia mają Francuzi; Angielskie wojsko już opuściło kraj Neapolitański, o czém przekonywają rozkazy G. Stuart pisane w Messinie. Zostało cokolwiek okrętów i żołnierzy w porcie S. Eufemia, w zamku Scylla iest garnizon 200 ludzi, którym kazano twierdze naprawiać; chcą tym sposobem Anglicy utrzymać komunikacyą z lądem Włoskim. Zostawiona przeto dziś Calabrya własnym siłom, opisać trudno co cierpi. Żołnierz roznosi po całym kraju pożogę; obywatele którym dawniej dom w swoich odbiegli, do Neapolu uciekając, teraz powracający, gdy zniszczone znajdnią, każdemu otwarte iest pole do szukania nadgrody i zemsty; z tego względu niewyrachowane klęski płyną na kraj wyniszczony; jeżeli wodzowie nie zabiegą złemu. Gdy straż przednia Masseny wkraczała do Monteleone, Calabrowie gotowali się ukarać śmiercią kilkunastu Francuzkich stronników; tych przynajmniej żołnierz zbawił.

Massena ogłosić kazał imiona naczelników w buncie wszczętego w Calabryi, których ieszcze nie poymano; ci są: Marincola, Ricola, Luca, Salvatore, Palmieri, Ferrari, Ula, i Kapucyn niewiadomego nazwiska. Lud zbrojny po oddaleniu się Anglików, poszedł w góry Appenninu, gdzie z trudnością i nie rychło być może pokonany. Józef Buonabarte w stolicy naszej ustanowił zgromadzenie municypalne, które się składa z X. Carignano, Filangieri, Caraffa, Pesco Pagano, Carta, Melilla, Bignola. Tenże pisał do Ministrów Mocarstw przychylnych Francyi, ażeby z Palermu do Neapolu przybywa-

li. Coraz nowe woyska idą do Calabryi, między innymi regiment Latour d' Auvergne dla utrzymania porządku; i przeszkodzenia nowemu lądowaniu, o którym bez wątpliwości pomyślą Anglicy. G. Verdier straż przednią prowadzący, naczyniiejszym jest w przywróceniu pokoju. Pod Castrovillari, miał krwawe dzieło z Calabrami, którzy przystępu bronić chcieli. Rząd nowy postanowił znacznie zmniejszyć liczbę zgromadzeń zakonnych w całym Królestwie: wiele już klasztorów zamknięto, z których osoby urodzone za granicą, do oyczyzny swojej odesłane być mają. Dobr kościelnych dawniej sprzedać kazano za 10 mill. dukat w, która summa obrócona być miała na zapłacenie długu publicznego; dotąd przedano ich ledwie za 2 mill. tak wielki wstręt do nabywania okazują kapitalistowie nasi. W mieście Lauria dom tylko jeden wolny został od powszechnej klęski, w którym gospodyni ukryła Francuzkiego Officyera przed nieprzyjacielem; nadgradzając uczynność Massena ten i kilka blizkich od pożaru zachować kazał.

WENE CYA d. 6 Września. W arsenale naszym Francuzi budują śpiesznie kilka okrętów lin. i mniejszych statków, które mają być użyte na zastąpienie kupieckich na odnodze Adryatyckiej. Chociaż Anglicy port nasz dawno zamkniętym ogłosili; dotąd nie sprowadzili tu eskadr swoich; przeto statki obojętne zawiają bez przeszkody, i wychodzą z niemalym dla Wenetów zyskiem.

PARYŻ d. 16 Września. Urzędowe pisma nasze doniosły, że okoliczności przypadkowe spóźniły powrót armii Francuzkich na brzeg lewy Renu. Z drugiej strony wiadomo, że Berthier ma otrzymać w posilkku 30 t. żołnierza nowego. Regimenta pod Meudon stojące obozem już ruszyły, gwardya w tych d. pośpieszy. Od regimentów pieszych, które są w Niemczech, sprowadzić kazano trzecie bataliony, od konnych po jednym szwadronie; te gdy staną w Alsacyi, zaczną ćwiczyć 50 t. młodzieńców nowo wybranych. Augereau, Ney, Davoust, Mortier spodziewani rychło w stolicy, dla ułatwienia domowych interessów, iak mówią iedni; dla odebrania instrukcyi stosownych do okoliczności zdaniem drugich. Napoleon oddali się sa granicę: ma być w Belgium, Hollandyi, ztamtąd w Moguncyi i Frankforcie; 80 koni iezdnych już wysłano.

Zawczora Senat miał nadzwyczajne posiedzenie, na którym rozprawiać miano o terazniejszych związkach i okolicznościach politycznych; nie naydował się w tém gronie rządca, iak r. pr. d. 23 Września, gdy przez usta Ministra Talleyrand obiawił; co czynić wypadało Francuzom. Jakiekolwiek są pozory, o wojnie nowej niema pewności, dop ki Senat wezwany nie jest przez Administracyą, ażeby zastępując nieprzytomnych prawodawc w rozkazal nadzwyczajny ludu zaciąg, formowanie gwardyi narodowej, i tym podobne środki obronne, lub do wypraw zagranicznych służące. Lord Lauderdale chory; Fox umar, nowa przyczyna przewlokłych negocyacyi, kt rych końca pomyslnego nikt się nie spodziewa, gdyż nieprzyjaciel czyniąc nowe zabory na Hiszpanach, i mając nadzieję nowej zdobyczy w Ameryce południowej odstąpić nie zechce wiadomej zasady, kt rą raz położył, żeby każde z wojniących Mocarstw zostało przy tém, co dziś trzyma. O wzajemnych ustąpieniach, nadgradach, zamianach nic nie słyhać.

Wojna domowa w Calabryi zbliża się do końca: zostawieni sobie mieszkańcy, bez żo nierza regularnego, który z G. Stuart powrócił do Sycylii, odporu długiego dawać nie mogą. Kilkaset ienców naszych odesłano do Genui; wychwalają wszyscy ludzkie obeyście się z niemi nieprzyjacioł, Francuzcy wodzowie kilka biesiad wspianych dali Officyerom Angielskim w porcie. Burza, kt ra niedawno skoatała eskadrę nieprzyjacielską pod Sables, zaszkozi a naszej, która pod wyspą Aix

stoi, okręt Ajax od 74 armat osiadł na piasku; może być podniesiony. Spodziewamy się wkrótce slyszec o zbliżeniu się do brzegów oyczystych Adm. Willaumetz. W blizko nast. Pazdzierniku odprawic się powinny elekcyje do wyboru kandydatów do Senatu, zgromadzenia prawodawczego, rad departamentów: bawiacym w kraju Marszałkom, G. Inspektorom, i wyższym urzędnikom zalecono, ażeby na tych elekcyach przydzielali. Przy ogłosach wojennych papiery nasze spadły do 63 procentów.

WIEDEN d. 20 Września. Jak zawczesna wiadomość była o wróceniu Austryakom twierdzy Braunau, tak nierzetelne pokazało się domiesienie o wkroczeniu woysk Francuzkich do Saltzburga i Scharding; G. Bellegarde nie powrócił ieszcze do Triestu; w Albanii wszystko iest na dawnym stopniu. Dwór nasz przygotowanie czyni do następującego otwarcia seymu Węgierskiego; Arcy X. Karol urządza woysko, dope nia regimenta ludem nowozaciecznym; rzecz iednak ukonczona nie będzie dopoki nie przydad ienice z Szwabii i Bawaryi, których ciągnienie nad zwyczaj zdaie się długie; dotąd żaden nie wszedł do granic oyczystych. Z kil a d. w Laxenburgu zgromadzeni będą u Cesarza Magnatowie Węgierscy, dla umówienia się wczesnego względem przyszłych odmian konstytucyi narodu Graf Palfy ma złożyć urząd Kanclerza Królestwa, miejsce zastąpi Zichy.

BERLIN d. 27 Września. D. 19 syn starszy panującego X. Brunświckiego Karol niespodzianie umarł, narodzony r. 1766, zaslubiony r. 1790 z Kieźniczka Orange. Ociec iego znayduje się w Halli; gdzie czyniemy wszelką gotowość do przyszłej potrzeby. Król ieszcze nie opuścił stolicy; do Elektoratu Saskiego co raz więcej Pruskich regimentów wkracza. Rozumujemy, że spodziewany rapport od posłującego w Paryżu G. Knobelsdorf rozwiąze wątpliwosc o wojnie i pokoju. Poseł Francuzki Laforest nie czyni ieszcze przygotowania do wyjazdu. Niedawno ciągnął przez miasto regiment dragonii Królowej, który pod innem nazwiskiem u W. Fryderyka na pochwałę zasłużył. Monarchini wszystkich Officyerów do stołu swojego zaprosila. Po wszystkich teatrach grać nie przestają sztuki mogące zapalić ducha rycerskiego. śpiewać patryotyczne i żołnierskie pieśni które częstokroć Spektatorowie kilkakrotnie chcą mieć powtarzane. Gdy raz powiedział Aktor: Niemce są rozszarpane, lecz powstał rycerz, który wszystko przywróci do stopnia dawnego: niech żyje Król, zawołano. Przy tych pozorach wojennej postaci, rząd słowa nie rzekł do narodu; zostaiemy w ciemnościach, które czas tylko rozpędzić może. Wszystkim prowincjom składającym państwo Pruskie, rozkazano dostarczyć na miejsca pewne zboże, owies, siano, słomę, drzewo w znaczney ilości.

DREZNO d. 15 Września. Pruskie woyska coraz głębiej wkraczają do Saxonii; liczba ich znacznie się powiększa; X. Brunświcki główną kwaterę z Halli przeniósł do Magdeburga. Regimenta Elektora naszego, chociaż dawno mają rozkaz być gotowemi do ruszenia, podziśdzień zostały na leżach: lecz d. 20 i 21 wszystkie razem wystapia. G. Zeschwitz otrzymał naywyższą kommendę dywizyi naszej, która przyłączyć się powinna do Prussaków, i dokazywać pod X. Hohenlohe.

WILNOVS d. 26 Września. Uniwersitet znaydując wygodniejsze pomieszczenie w Nieswieżu szkoły publicznej na Powiat Słucki, po zniesieniu się z JO. Kieciem Radziwiłem Ordynatem, który swą pomoc ofiarował, oraz zapotwierdzeniem Zwierzchności Szkołę Powiatową Słucką w tym roku przenosi do Nieswieża i dzień 15 8bri miesiąca przyszłego na otwarcie iey w Nieswieżu przeznaczył. O czém Obywatelów tenże Uniwersitet uwiadamia.